

2116

I. 145.

ORATIO

DE SIMILITVDINE IN
QVA DICTVR, EVANGELI-

um simile esse fermento mixto tri-

bus farinae fatis. Recitata a

Decano Collegij Philoso-

phici, Valentino Tru-

tiger Hallensi Do-

ctore artis Me-

dicæ.

VVITEBERGAE.

M. D. LV.

Handwritten notes in a cursive script, possibly a library or collection stamp, including the word 'Mathias' and 'Proposito'.

ORANGE

NOV 18 1861

WITTEBERG

M.D. 1861

WITTEBERG

M.D. 1861

WITTEBERG

M.D. 1861

WITTEBERG

M.D. 1861

WITTEBERG

M.D. 1861

WITTEBERG

M.D. 1861

ORATIO DE SIMILITV-

dine in qua dicitur, Euangelium
simile esse fermento mixto
tribus farinae Satis.

ISI certo sciremus hanc
ærumnosam uitam, iter
esse ad dulcissimam coe-
lestis Ecclesiae consue-
tudinem, in qua Deus
se se nobis palam ostena-
det, & suam lucem, sa-

pientiam, iusticiam, læticiam in tota
æternitate communicabit, quis sustine-
re dolores & agonas huius uitæ innu-
merabiles posset aut uellet? Sed intue-
amur illum portum, ad quem accedi-
dimus, Simul etiam sciamus nos in hac
nauis, quæ fæuissimis flatibus agitatur,
nequaquam solos & sine auxilio esse.
Semper assidet ad clauum filius Dei cu-
stos humani generis, qui naturam hu-
manam assumpsit, ne hæc nostra massa
funditus periret. Hic protegit, armat,
erigit, sustentat, adiuuat nos, ne hac

A ij

tanta

tanta mole miseriarum oppressi exting-
guamur. Viuimus igitur non ut φιλόψυ-
χοι, quia uita per sese dulcis sit, aut sit ple-
na voluptatum: Sed ut Deo obtempe-
remus, & freti opitulatore filio Dei labo-
res assiduos, curas, dolores, in Ecclesijs,
in scholis, in castris, in curia, & in œco-
nomia sustinemus, & illam arcem ætera-
nam hoc ærumnoso cursu petimus.
Hæc de uiuendi causis, miserijs & au-
xilijs, assidue cogitanda sunt, ut confir-
mentur animi, ne labores necessarios
defugiant, aut deserant. Hanc cōmo-
nefactiōem vox diuina sæpe proponit,
iubet singulos facere sui officij operas,
& petere & expectare fœlices euentus
à Deo. Subditus esto Deo, inquit Psal-
mus, & ora eum.

Etsi igitur hunc nostrum laborem
in docendo & discendo, & totam do-
ctrinarum propagationem, comitantur
multæ res molestæ, contemptus, odia,
paupertas, ingentia certamina, calum-
niæ, ingratitude, exilia, supplicia, tamen
quia

quia scimus Deum seuerissime precipere
re & docendi & discendi laborem, hanc
militiam non deserimus, nec abſcimus
huius nostri muneris exercitia, & ope-
ras. Oramus autem filium Dei, qui est
λόγος αἰterni Patris, ut ipse hanc λογικὴν
λατρείαν gubernet & adiuuet. Vigilantia
& sapientia humana non est par nostris
& periculis & certaminibus. Nam &
natura facile languescunt ingenia, et dia-
boli multipliciter insidiantur docentibus
& discantibus, ut omnium seculorum
horribilia exempla ostendunt. Quæ
enim ætas fuit sine monstrosis opinio-
nibus? sine calumnijs? sine sycophan-
tijs? sine corruptelis, sine dissidijs.
Extant libri testes de tota antiquitate.
Sed tamen in Ecclesia filius Dei, non si-
nit penitus extingui lucem ueritatis, &
cum sit λόγος αἰterni Patris, uere est effi-
cax uoce suæ doctrinæ, & aliquorum
mentes docet & confirmat, ne à uerita-
te aberrant. Sicut & precatur, Sanctifica
eos in ueritate, sermo tuus est ueritas.
Et hæc ultima & delira mundi ætas eo

A iij

plus

plus habebit errorum, quia paulatim maiores fient & Ecclesiarum & imperiorum dilacerationes. Et crescent odia, & furia ambicioforum ingeniorum impediunt saniorum colloquia, & deliberationes. Intelligamus igitur pericula, & assidue precemur filium Dei dominum nostrum Iesum Christum, ut nos & gubernet & confirmet, ne ab ipso aberremus.

Hæc præfati sumus de scholasticis laboribus, ut & discendi & precandi cura exuscitetur. Nunc quia in his honestis congressibus decet aliquid de parte aliqua doctrinæ ad iuniores erudandos dicere, sumam Argumentum non alienum à Medicorum doctrina. Pingit dominus aliquot imagines Ecclesiæ: quarum una hæc est: Ait simile esse Regnum cœlorum fermento, quod mulier miscet tribus farinæ fatis, donec totum fermentetur, Brevis narratio est, sed dulcis consideranti, quia multa docet de ministerio Euangelij, de collectione Ecclesiæ, de renouatione hominis, de restis

de restitutione iusticiæ & uitæ æternæ.
Huius doctrinæ cōsideratio bonas men-
tes & confirmat & consolatur. Nos cer-
te in scholis talium narrationum voca-
bula iunioribus interpretari debemus.
Primum igitur de uocabulis dicam:
Satum hoc loco uox Ebreæ est mensu-
ram significans, quæ est tertia pars Me-
dimni, Erunt igitur tria fata Medimnus
integer. Vt autem uelut ob oculos po-
nam mensuræ magnitudinem, Medim-
nus Atticus propemodum congruit cū
Lipfico Medimno, quem nominant
Lipsiæ ein Schöffel/ Id etiam ex ue-
teri precio intelligi potest. Erat enim le-
ge precium Medimni Tritici usitatum
Athenis drachmæ quinque, uidelicet, di-
midium Coronati, ut Demosthenes nar-
rat in oratione contra Phormionem de
Mutuo. Hanc diligentiam consideran-
di uetera precia non existimate inutilem
esse. Nam & historiæ fiunt magis per-
spiciuæ, & nos quidem in remedijs scire
mensuras ueteres et pondera necesse est.
Sed nunc historica tractamus.

A iiij

Iubet

Iubet Deus collocari duodecim panes nouos in Altari singulis Sabbatis. Nec unquam licebat relinqui uacuum Altare, uoluit enim Deus ostendere sibi curæ esse, ut Sacerdotum familiæ uictū necessarium haberent. Ideo uoluit in conspectu esse panes ante uenturam septimanam. Iussit autem singulos panes fieri ex quinta parte Ephæ, id est, Medimni. Iam cum Medimni precium sit drachmæ quinq;, singuli panes ualebunt singulis drachmis. Et cum ad usum domesticum Sacerdos habuerit tales panes duodecim, id est, panes pro duodecim drachmis, mediocris familia diebus septem inde alii poterat, cum panes haberet pro integro Ioachimico & dimidio.

Quod autem Dominus nominatim dicit de tribus satis, & de muliere, existimo eum intueri conuiuium Abrahamæ, cui ipse interfuit, in quo illustris pictura proponitur, vitulus mactatur, qui significat uictimam Messiam, & Sara, id est, Ecclesia ex trib. farinæ satis panes facit. Hoc est, Ecclesia accipit uocem Euangelij
à filio

à filio Dei, & eam tradit auditoribus, in
quibus Euangelium non est inanis so-
nitus, Sed re ipsa est potentia Dei ad sa-
lutem omni credenti. Hac ipsa uoce fi-
lius λόγος est efficax, reuocat ex morte et
doloribus inferorum eos, qui hac se con-
solatione in ueris paucibus sustentant.
Cum autem delectaretur Dominus re-
cordatione dulcissimæ consuetudinis,
quæ fuit cum Abraham & alijs prestan-
tibus uiris, libenter ex illo conuiuio si-
militudinem sumpsit. Id etiam eo liben-
tius fecit, ut significaret Euangelium
non constituere noua imperia Politica,
Sed à muliere, id est, ab Ecclesia docen-
te, Fermentum, id est, Euangelium mi-
sceri auditorum mentibus & pectorib.

Colligitur ergo Ecclesia, cum uox
humana sonat Euangelium, Simul autē
ea uoce filius λόγος ipse est efficax. A-
memus igitur uocem ministerij, & Sten-
kefeldij fanatica deliramenta excre-
mur, qui mentes ab Euangelio,
& horrendis clamoribus contendit,

A v

Deum

Deum se sine Euangelij cogitatione men-
tibus communicare.

Hic & fermenti natura in panibus
consideranda est, quæ non est ociosa,
sed totam massam facit rariorem, & ad-
iuuat penetrationem, & coctionem.
Non accipiunt Euangelium isti, qui tan-
tum gestus imitantur qualicumque hypo-
crisi, & retinent in mente dubitationes
de uoluntate Dei, & in corde fremitus
aduersus Deum, & ueræ doctrine odia,
& piorum parricidia.

Sed cur tres mensuras, seu tria Sata
nominat? Audiui uirum pium & eru-
ditum, qui accommodabat ad tria mun-
di tempora: Ad Ecclesiam ante Moï-
sen, deinde ad sequentem ætatem, &
post Apostolos ad hanc collectionem
Ecclesiæ ex Gentibus & Iudæis. Non
displicuit hæc accommodatio, Sed cum
de transmutatione dicatur, existimo re-
cte posse accommodari tria Sata farine,
ad tres uires in Anima, ad ἡγεμονικόν,
ad θυμικόν, & ad ἐπιθυμητικόν. Quales tres
nebræ

nebræ semper fuerunt, sunt, & erunt in
ἠγεμονικῶ, sine luce Euangelij. Leguntur
Ethnicorum & Philolophorum furores,
qui aut prorsus fuerunt ἄθεοι ut
Cyclopes, aut de Deo tetras opiniones
finxerunt, ut Stoici, qui horribili contu-
melia Deum adficiunt, cū fingunt eum
scelera & uelle, & necessario uelle. Re-
liqua multitudo finxit infinitam turbam
Deorum. Ita nunc quales sunt in ἠγεμονικῶ
tenebræ in Mahometistis, in Papi-
stis, & Anabaptistis. Aberrant à uero
Deo Mahometistæ, negantes hunc uere
Deum esse, qui se patefecit misso filio,
Negant etiam filium missum esse ut ui-
ctima pro nobis fieret. Papistæ etsi no-
men filij retinent, tamen nec declarant,
quid sit λόγος, nec beneficia ostendunt,
& aperte extinguunt inuocationem, cū
iubent te semper dubitare: an te Deus
receperit, & an exaudiat, Postea decur-
runt ad Idola, inuocant homines mor-
tuos, cum sciant non esse humanæ po-
tentiaë gemitus cordium iudicare, multi
palam Statuas inuocant, & manifesta
impietate

impietate in circumgestatione tuentur
ἀρτολατρείαμ.

Nuper edita est Austriaca Catechesis, in qua cum alij multi errores stabilituntur, tum uero renouatur etiam deliramentum de Monachorum uotis. Nominant ibi perfectionem Euangelicam, simulatiōem paupertatis, & alios quosdam externos gestus. Impudentia scriptoris odio digna est, qui scit Euangelicam perfectionem esse agnitionem nostræ infirmitatis, & fiduciā Mediatoris, & præsentiā Dei in cordibus nostris transformantis nos, ut fiamus similes imaginis Dei, quæ est λόγος ἁἰωνίου Πατρὸς. Hæc ne illi quidem scriptori ignota sunt, Sed ut sui theatri plausus mereatur, repetit cantilenam Monachorum, seu Cynicorū potius. Nominat perfectionem illud Diogenis dolium & mendicitatem pugnantem cum ciuili uitæ neruis, & pulcherrimo ordine legis diuinæ, quæ distinctionem dominiorum sapientissime sanxit. Scilicet huic præstigiatori non sunt perfecti Abraham, Ioseph,

Io
di
in
ct
tid
ter
sci
De
ca
mi
na
No
est
pt

mo
on
ctu
ne
pa
fer
lan
uic

Ioseph, David, Iosaphat, Ezechias, qui
diuicias & imperia cum tenerent, recte
inuocauerunt Deum, & custodes do-
ctrinae fuerunt, & inuocationem in quo-
tidianis uitae periculis exercuerunt, In-
terea perfectum nominat Cynicum illū,
scilicet, qui inter cæteros Philosophos à
Demetrio Phalerensi ad conuiuium vo-
catus, cum ei lagena plena generosissi-
mi uini proposita esset, arreptam lage-
nam impegit capiti Demetrii, inquit,
Non congruere Cynico delicias. Talis
est istius Cynici perfectio, Nam et scri-
ptor ille nomen à Cane habet.

Breuissime dixi de tenebris in *ἠγε-
μονικῶν*. Iam qualis confusio sit adpetici-
onum in *δυσκικῶν* & *ἐπιθυμητικῶν*, uetus pi-
ctura Platonis ostendit. Qui ait homi-
nem Scyllæ similem esse cuius inferior
pars partim Leonem, partim Canes re-
fert. In conspectu sunt tristissimæ ca-
lamitates publicæ, quæ oriuntur ab ijs
uicijs, de quibus dictum est.

Nam cætera regna.

Luxuries

Luxuries uicijis odijſq; ſuperbia uera
xit.

Hæc eſſe in θυμικῶν & ἐπιθυμητικῶν
manifeſtum eſt, & magnitudo publicas
rum & priuatarum calamitatum oſten
dit in plurimis hominibus illa uicia do
minari & uere Tyrannidem exercere.
Aduerſus hæc ingentia mala in his tri
bus humanæ naturæ partibus, monſtrat
filius Dei ἀλεξιφάρμακον, non moly Ho
mericum, ſed fermentum, quod ipſe at
tulit Eccleſiæ ſonanti uocem Euangelij.
Quis exiſtinet autem tantam huius fers
menti uim eſſe, ut tam ſeuas peſtes de
pellere poſſit, tenebras in mente, incen
dia malorum affectuum in corde, ambis
tiones, odia, cupiditatem uindictæ, er
rantes amores, & obſcenarum uoluptas
tum cupiditates, imo etiam, ut depelles
re inſidiantes diabolos poſſit. Aduer
ſus tantum cumulum malorū, quid op
ponis exiguā fermenti maſſam, qd per
inde uidetur ac ſi uelis omnia alpium ius
ga digito aut fragili arundine transferre.
Sed ſciamus ipſum filiū Dei adēſſe huic
fermento,

fe
ce
tia
lu
ip
tia
hye
uo
uo
tib
læ
ten
De
fla
im
tur
res
ſpic
Sac
in b
qui
nor
acti
filij
cru

fermento, nec esse inanem sonitum uo-
cem Euangelij, Sed reuera esse poten-
tiam Dei, ut Paulus inquit, qua non so-
lum illa mala depelluntur, Sed etiam re-
ipsa in nobis restituntur, uita, sapien-
tia, iusticia & læticia æterna. Illucescit
ἡγεμονικῶν uera Dei noticia, cum audita
uoce Euangelij λόγῳ eterni Patris, ipse
uoluntatem æterni Patris ostendit, &
tibi uitam reddit. Hic etiam spiritu suo
læticiam in corde accendit acquiescen-
tem in Deo, quæ impellit ut accedas ad
Deum, & inuocare ausis. Hæ nouæ
flammæ in corde reprimunt errantes
impetus. Ita non tantum foris aspergi-
tur fermentum, sed penetrat omnes ui-
res, Sicut Ebreæ adpellatiōe magis per-
spicue significatum est, ubi dicitur: Tria
Sata farinæ subigito. Fit hæc subactio
in his quotidianis laboribus et ærumnis,
quibus in suo quisq; officio aut dolore
non leuiter exercetur. Fiebat hæc sub-
actio in Dauide cum ex regno, scelere
filij eijceretur, & multo magis in animo
cruciaretur recordatione sui lapsus tur-
pissimi;

piissimi. Interea tamen sustentabat eum
λόγῳ uiuens fermento tectus.

Hic immensam bonitatem Dei &
amorem filij erga nos consideremus,
agnoscamus, grati celebremus, & de
præsentia filij Dei in Ecclesia gubernan-
tis, tegentis & seruantis eam, nos & ali-
os recte doceamus, ut uera inuocatio
accendatur. His cogitationibus nos
exuscitemus, quod cum faciemus, aderit
filius Dei, & studiorum & uitæ cursum
reget, faciet nos organa salutaria nobis
& Ecclesiæ. Quo bono nihil cogitari
maius aut melius potest. Quanti sunt la-
bores, quanta certamina Periclis, De-
mosthenis, Phocionis, Ciceronis, Brus-
ti & multorum aliorum, quorum infœ-
lix cursus fuit & ipsis & imperijs. Nos
Deo gratias agamus quod ad æternæ
Ecclesiæ societatem & ad labores utiles
uocati sumus, & quod promittit Deus
se perfecturum esse, ut labores inuo-
cantium eum sint salutare, sicut scri-
ptum est, Commenda Deo uiam tuam
& spera

& spera in eum, & ipse faciet. Item, Nō
erit inanis labor uester in Domino. Te
igitur fili Dei domine Iesu Christe
toto pectore oro, ut Ecclesias
harum Regionum serues &
gubernes, & facias, ut
in Deo unum
simus.

DIXI.

QVAESTIO RECITATA
à Magistro Andrea Titandro
Brandeburgensi.

An Politica potestas debeat
tollere Hæreticos?

SCIO hæc exercitia dicendi bono cō-
silio instituta esse, nec requiri à nos-
tris perfectionem seu doctrinæ, seu elo-
quentiæ, Sed honestam voluntatem nō
defugientem has operas propter com-
munem utilitatem, deinde & mediocrē
oratiōem de rebus recte cogitatis, qua-
rum

B

rum

rum in uita utilis est consideratio. Quare cum iussus essem hoc loco dicere, nolui meo exemplo cuiusquam contumaciam confirmare, sed ostendi me reuerenter obtemperaturum esse. Nec dubito uos pro uestra æquitate meam orationem boni consulturos esse, quod tamen ut faciatis, reuerenter peto. Adfero autem questionem. An potestas Politica debeat Hæreticos, controuersia rite cognita, & post piam admonitionem, pertinaciter blasphemantes, e medio tollere, aut capitali supplicio adficere? De hac questione audio certamen recens ortum esse postquam Seruetus, qui Samosatēni uenenum renouauit, & alia pestifera dogmata sparsit, capitali supplicio adfectus est ab honesto Senatu in urbe Geneua. Ac nescio cur illi in tanto scelere iudicem esse uelint clementem, nisi putant prauis ingenijs concedendam esse licentiam infinitam maledicendi Deo. Sed tamen subtiliter disputant, non esse armandos hac potestate Magistratus politicos, quia postea

postea abufuri fuit exemplo Tyranni
aduerrus recte fencientes, Sicut Rex
Gallicus Francifcus rogatus, ne interfici-
ceret homines honeftos doctrinam Ec-
clefiarum noftrarum amplectentes, hoc
fe exemplo excufauit, quod apud nos
Anabaptiftæ quoq; plecterentur. Vo-
lunt igitur deterreri Magiftratum hoc
Argumento. Nemo habet executio-
nem in caufa de qua non habet cogniti-
onem. Magiftratus Politicus non ha-
bet cognitionem de doctrina, Tantum
cuftos eft pacis inter ciues & iudicat ea,
quæ ad corporis defenfionem pertinent.
Ergo nõ habet ius tollendi aliquos pro-
pter dogmata. Speciofum Argumen-
tum eft, præfertim cum Reges & Prin-
cipes ualde abutantur fua poteflate, Sed
hi eò grauitè peccant, quia interficiunt
fine ulla legitima cognitiõe, Res agitur
per crudelifsimos Sycophantas, qui
funt furia Regum & eorum cœcitatè
& impietatem confirmant. Conftituta
autem legitima cognitiõe ueræ Eccle-
fiæ, cuius pars effe debet Magiftratus

B ij Politicus.

Politicus. Sic argumentor. Magistratus
custos esse debet primæ & secundæ
tabulæ Decalogi, nec tantum est cor-
poris custos, ut Armentarius, sed præ-
cipue debet seruire gloriæ Dei. Debet
igitur punire blasphemos, periuros,
magos. Et inter blasphemos sunt Hæ-
retici, qui dogmata contumaciter pro-
pugnant cum symbolis pugnantia, ut
Manichei, qui duo contraria principia
pariter æterna, bonum & malum φῶς &
ὕλη, constituebant, aut Samosateni ad-
plausores, qui negant in Christo nato ex
uirgine duas esse naturas, diuinam & hu-
manam. Cum autem lex Dei manifeste
preceperit, Idola constituentes & blas-
phemos tolli è medio. Et tales sint hi
Hæretici, nihil dubito Magistratus de-
bere eos è medio tollere, Cum autem hæc
questio longiorem explicatiōem postu-
let, oro reuerendum uirum Doctorem
Georgiū Maiorem Præceptorem meū,
qui etiā formator fuit adolescentiæ meæ
in urbe Parthenope, ut pro sua erga me
ueteri beneuolentia copiosius de hac
grauissima materia dicat. DIXI.

RESPONSIO DOCTORUM
ris Georgij Maioris.

O detestandam impudentiam uolentium Magistratus Politicos concedere infinitam licentiam prauis ingenijs spargendi blasphemias. Nec obscure significant isti, quales ludos ament ipsi. Sese uolunt impune omnia Academico more disputare posse, ut perfecte Ciceroniani uideantur, hoc est, desiderere omnes uolunt, ut alijs sapientiores uideantur. Hæc petulantia in hac Anarchia, & dilaceratione imperiorum & Ecclesiarum, proh dolor crescet. Quare pii & sapientes gubernatores prudenter cogitare debent de neruis concordia in Ecclesijs, quæ recte Deum inuocant. Fuit laudanda grauitas Ecclesiae Antiochenæ, quæ cum Samosatenum damnasset, controuersia ordine cognita, petiuit ab Aureliano Imperatore quanquam Ethnico, ut pelleret urbem Antiochia Samosatenum. Huic petitioni, quia rem iudicatam esse à pluri-

B iij

mis

mis Episcopis uirtute præstantibus au-
dierat, adsensit. Respondeo igitur de
tua questione breuiter. Turpe est co-
gitare Magistratum Politicum tantum
uelut Armentarium, custodem esse cor-
porum. Prius officium est retinere ue-
ram Dei noticiam in genere humano &
disciplinam, Ideo Regulam tenemus.
Magistratus est custos Legis, uidelicet,
primæ & secundæ Tabulæ. Necesse est
igitur ab eo tolli blasphemos, periuros,
magos. Et inter blasphemos sunt, qui
idolorum cultum, aut hæreses aperte
pugnantes cum Symbolis, pertinaciter
defendunt. Quod autē obijcitur, Chris-
tum non sancire supplicia corporum,
Tantum dicit, sit tibi uelut Ethnicus.
Ad hoc manifesta Responsio est, Chris-
tus de iudicijs Ecclesiæ loquitur, Non
de imperijs. Interea tamen adprobat
Politias. Et certe ipsam legem Dei quæ
est sapientia & iusticia Dei non abolet
Christus. Lex bona est, inquit Paulus,
legitime utenti. Item, Lex posita est
impijs & prophanis, ubi certe blasphem
mos

mos cōplectitur Paulus. Illa uero que-
rela de Tyrannis abutentibus imperio,
& exercentibus se uiciam hoc prætectu,
non abducat pios Principes à cura co-
gnoscendæ doctrinæ, & rite tuendi con-
sensum in uera doctrina. Peccant Ty-
ranni eò quia sine legitima cognitione
homines interficiunt. Qualis autem in-
stituenda sit cognitio, qui ordo iudicij
esse debeat, ostendit Synodus Apосто-
lorum in Actis. Et Christus inquit, Dic
Ecclesiæ. Nec Tyrannidem, nec Dem-
ocratiam constituit, Sed uult audiri
eruditos in Ecclesia, ut uetustas inquit
ου πλῆθει, ἀλλὰ ἐπιστήμη δει δικάζειν. Non
multitudine, Sed scientia iudicandum
est. Utinam autem esset talis & no-
stri temporis foelicitas, ut ali-
quando p̄ij & eruditi con-
uenire & placide con-
ferre cogitationes
possent.

DIXI.

B iij

DECA

DECANVS COLLEGII PHILO-
sophici in Academia Vitebergensi Valen-
tinus Trutiger Hallensis, Artis
Medicæ Doctor S. D.
omnibus lecturis.

SCEPtra palestinae cum rex tulit impius ora,
Herodes, sobolis prodigus ipse suæ.
Colluuijs varijs diuersæ gentis ab oris,
Ebræos miserè depopulatur agros.
Sueta per infandas uitam producere cædes,
Parthorum faciunt agmina sæua metum.
Hinc Syrus: inde furens septemplicis accola Nili,
Ex omni prædam parte cruentus agit.
Tuta nec insidijs urbs est hostilibus ulla,
Perq; domos fiunt funera, perq; uias.
Sæpe sinu matris dum lac puer exprimit ore,
Vbera purpurea cade cruenta facit.
Sæpè genitricis pendens amplexibus infans,
Cum misera tristi uulnere matre cadit.
Has tamen insidias inter, gentesq; furentes,
Zachariæ textit uilia tecta Deus.
Angelicoq; sacras circumdedit agmine cunas,
Que, Baptista, tibi dulce cubile dabant.
Tuta, per abruptos, diuino numine colles,
Ardua terribili per loca plena metu.
Ad pueri properat celeri cumabula gressu,
Casta parens nati uirgo futura Dei.

Ab

Ah quoties teneris Baptistam sustulit ulnis,
Ah quoties ori basia blanda tulit.
Ah quoties ipsi tali sermone locuta est,
Viue puer nati preco future mei.
Tum quoq; succrescens castæ sub pectore matris,
Sensit præconem Christus adesse suum.
Basiolisq; suum maternis miscet amorem,
Et puerum flatu recreat ipse suo.
Ergo uelut turmis hostilibus undiq; cinctus,
Iste Deo cœtus uindice tutus erat:
Sic, licet haud paruis nos uiribus urgeat hostis,
Auxiliatrices afferet ipse manus.
Et tumido quanuis pelago iactemur, & undis,
Ipse rati dubiæ nauita fidus erit.
Nos quoq; commissos studij perferre labores,
Et docta mentes excolere arte, iubet.
Ex qua uel capiat dulces Ecclesia fructus,
Aut res sit neruis publica firma suis,
Namq; Deus placitum uerbo sibi colligit agmen,
Largitur uitæ cui uenientis opes.
Ipse $\lambda\gamma\theta$ uiuens æterni Patris imago,
Viuificat uerbo pectora nostra suo.
Ocia quapropter qui non ignaua secuti,
Tempora sed studijs fida dedere suis.
Censuræ dubitant nec se committere nostræ,
De studijs rectum iudiciūq; pati.
His damus alloquij Soles cupientibus octo,
Ut sua dent solito nomina more scholæ.

Namq; iuuare bonas studiose nitimur artes,
Et dare militia premia cuiq; suæ.
Christe Patris splendor, cunctiq; salutifer orbis,
Da studium laudi seruiat omne tuæ.

Anno 1555. Die festo
Iohannis Baptiste.

Christianus Lotichius.

DECANVS COLLEGII
Philosophici Valentinus Tru-
tiger Hallensis, artis Me-
dicæ Doctor.

CVM hodie celebretur recordatio
uocationis, doctrinæ & confessio-
nis Iacobi Apostoli, grati cogitemus,
cum de cæteris beneficijs Dei, tum uerò
& de miranda Ecclesiæ collectione, que
fit inde usq; ab initio per filium Dei, qui
eo dicitur λόγος æterni Patris, quia Eu-
angelium ex arcano consilio Diuinitatis
profert, & primum sua uoce exponit,
& semper adest Ecclesiæ, & in ea Pro-
phetas,

phetas, Apostolos, Pastores, & Doctores uocat, tradit eis doctrinam suam, & in propagatione doctrinae simul est efficax. Haec ingentia beneficia grati celebremus, & cum sciamus uoce doctrinae colligi Ecclesiam & non aliter, auidè discamus, & exercitia utilia discen- tibus tueamur. Hodie etiam Iacobi hi- storiā cogitemus, cuius mater fuit Sa- lome, de qua narratio extat in Matthæo & Marco. Apud Clementem Alexan- drinum, & alia de ea recitantur ex Eu- angelio Aegyptiaco, scribit enim Salo- mæ interroganti Christum: quando uenturum esset regnum Messiae, respon- disse Christum, tunc uenturum esse cum destrueretur opus mulieris. Et uerba Christi à Clemēte recitantur κληρομ κατα- λυσαι τὸ ἔργον τῆς θηλείας. Nominat Chri- stus ἔργον τῆς θηλείας, Heuæ lapsum & peccatum in posteritatem propagatum. Sed fanatici homines statim post Apo- stolorum tempora, Dicitum illud cita- runt ad damnandum Coniugium, quasi ἔργον τῆς θηλείας, generationem ibi uolu- erit

erit intelligi Christus. Tales corrupte-
læ semper ab indoctis & impijs in Ec-
clesia sparsæ sunt. Quare & in discendo
simus diligentes, & simul petamus, ut
Deus mentes nostras gubernet & con-
firmet adhesionem in ueris sententijs.
Vt autem alia multa exercitia discenti-
um causa instituta sunt in scholis, ita &
examina fiunt publica & priuata. Si-
gnificamus igitur uobis hodie nos pub-
licum Examen inchoaturos esse. Ad-
id ut conueniant Magistri hora prima
petimus, quos quidem decet hoc suo
officio consuetudinem utilem
discentibus tueri. Die Iacobi
Apostoli filij Ze-
bedæi & Sa-
lomes.

ANNO

1555.

DECA

DECANVS COLLEGII

Philosophici Valentinus Tru-

tiger, Doctor artis

Medicæ.

IN carmine Argonautico inquit
Phryxi filius monstrator viæ se in
templo Aegyptio uidisse tabulam, in
qua fuerit pictura terræ & regionum.
Quia ueteres Aegyptij Reges circum-
nauigata tota terra, uoluerunt metas hu-
ius totius domiciliij humani generis, &
singularum gentium sedes, antiquita-
tem, leges & mores inquirere, ac ferunt
hodie nomen esse ultimæ Thyles in Sue-
dico mari ab Aegyptio Rege Thule,
quem scribunt circumnauigata terra &
inquisitis plurimarum gentium morib.
in templum uenisse & interrogasse ora-
culum. Esset ne alius Rex maior ipso.
Huic respondit oraculum. *πρωτα θεος,
μετέπειτα λόγος, καὶ πνευμα σὺν αὐτοῖς. τὸ
του κράτος ἔστιν αἰώνιον, συ δὲ θνητὸν ὠκεοσι,
ποσὶ βασιλεῖ ἀδελφοδιδανυσας εἶορ.*

Post hanc oraculi uocem Rex Thule
les ex

les ex templo egressus mox à suis inter-
fectus, dedit poenas superbiæ, Vt ex-
emplo poenæ alij monerentur, ne in re-
bus secundis efferantur. Sed qualiscunq;
hic Thules fuit, doctissimæ gentis Aeg-
yptiæ consilium laudandum fuit, qd
terræ spacia & metas, & rerū naturas, &
gentium mores inquisiuerunt, quia hæc
cognitiōe digna esse iudicauerūt. Quas
les enim essent tenebrę, si neq; domicili-
nostri metas, neq; historias, neq; legum
& religionum initia & propagationes,
neq; rerum naturas, neq; eas linguas sci-
remus, in quibus uestigia sunt uerustatis.
Tales autem tenebræ essent, si doctrina
Philosophica, historiæ, & linguarum
studia delerentur. Hæc sæpè multumq;
cogitanda sunt à iunioribus, ut confir-
ment animos contra hostes doctrinarū,
& propter communem generis humani
utilitatem, & propter Ecclesiæ salutem
maiore cura discant & cōseruare stude-
ant artes uitæ & Ecclesiæ utiles. Cum
igitur nostri labores profint ad cōserua-
tionem doctrinarum, bonæ mentes fa-
uere

uere exercitijs scholasticis debent. Quare cum his diebus exploratio eruditionis aliquot auditorum nostrorum facta sit, tribuemus eis publicè testimonium eruditionis & gradum Magisterij Philosophici, quod faustum & foelix sit primo die Augusti. Ad eam renunciationem testimonij, ut Doctores, Magistri, & auditores omnes conueniant, amanter eos oramus, & ut ostendant se his studijs fauere, & ut coniungant ibi sua uota nobiscum, ac precentur, ut filius Dei, Dominus noster Iesus Christus crucifixus pro nobis & resuscitatus, custos Ecclesiae & λόγος αἰterni Patris, qui protulit ex arcano consilio diuinitatis Euangelij uocem, conseruet inter nos doctrinam suam, καὶ λογικὴν λατρείαν, & mentes nostras gubernet, & faciat nos & hos, quibus gradum Magisterij tribuemus, σκέυη ἐλέους, & organa salutaria Ecclesiae.
AMEN.

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is arranged in approximately 20 horizontal lines.

Vertical text on the right edge of the page, possibly from an adjacent page or a marginal note.

